

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΟ PROJECT

*Δημιουργία Πρωτότυπου Ψηφιακού Φακέλου Ηχητικών Οδηγών για τη Διδασκαλία του
Παραδοσιακού Τραγουδιού στο Δημοτικό Σχολείο*

Φοιτητής: Γκίνης Χρήστος

Υπεύθυνος Καθηγητής: Πατρώνας Γεώργιος

Ιούνιος, 2025

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου.»

Δημιουργία Πρωτότυπου Ψηφιακού Φακέλου Ηχητικών Οδηγών για τη Διδασκαλία του Παραδοσιακού Τραγουδιού στο Δημοτικό Σχολείο

Creation of an Original Digital Folder of Audio Guides for Teaching Traditional Song in Primary School

Copyright© Χρήστος Γκίνης 2025

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	4
Abstract	5
Ευχαριστίες.....	6
Εισαγωγή.....	7
Κεφάλαιο Πρώτο-Θεωρητικό Πλαίσιο.....	9
Κεφάλαιο Δεύτερο-Περιεχόμενο Ψηφιακών Φακέλων-Λειτουργικότητα.....	15
Κεφάλαιο Τρίτο-Ψηφιακοί Φάκελοι-Μεθοδολογία Κατασκευής.....	20
Συμπεράσματα.....	43
Βιβλιογραφία.....	45

- **ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

Το παρόν εγχείρημα αποτελεί για τον εκπαιδευτικό μουσικής ένα σύγχρονο ψηφιακό εργαλείο για την διδασκαλία του παραδοσιακού τραγουδιού.

Πρόκειται για την δημιουργία ενός ψηφιακού φακέλου βασισμένου στα τραγούδια του ανθολογίου για το δημοτικό σχολείο, και περιέχει καταγραφές της μελωδίας της φωνής καθώς και όλων των οργάνων σε παρτιτούρα. Ακόμα συμπεριλαμβάνει την ηχογράφιση των παραπάνω τραγουδιών με φυσικά όργανα.

Επιπρόσθετα ο ψηφιακός φάκελος περιέχει και σχέδιο μαθήματος για το κάθε τραγούδι ώστε ο εκπαιδευτικός μουσικής να μπορέσει να χρησιμοποιήσει αποτελεσματικά τους προαναφερόμενους ηχητικούς οδηγούς αποτελεσματικά στην τάξη.

Για την διαχείριση και οργάνωση του πρότζεκτ οι έξι τάξεις του δημοτικού ομαδοποιήθηκαν σε τρεις ομάδες.

Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η διαφοροποιημένη διδασκαλία ενισχύεται μέσω του ασύγχρονου χαρακτήρα των ψηφιακών φακέλων, τα παιδιά γνωρίζουν τα ηχοχρώματα των παραδοσιακών οργάνων και το μάθημα της μουσικής υλοποιείται με ζωντανό τρόπο.

- **ABSTRACT**

This project serves as a modern digital tool for music educators in the teaching of traditional Greek songs.

It involves the creation of a digital portfolio based on the songs included in the official song anthology for primary schools. The portfolio contains notated transcriptions of the vocal melodies and all instrumental parts in score format. In addition, it includes recordings of the songs performed with traditional acoustic instruments.

Furthermore, each song in the digital folder is accompanied by a structured lesson plan, enabling music teachers to effectively integrate the audio guides into their classroom teaching.

To facilitate organization and management of the project, the six grades of primary education have been grouped into three class levels.

Lastly, it is important to highlight that differentiated instruction is supported through the asynchronous nature of the digital folders. Students are introduced to the timbres of traditional instruments, and music education is delivered in a vivid and engaging manner.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το εν λόγω πτυχιακό project με τίτλο : *Δημιουργία Πρωτότυπου Ψηφιακού Φακέλου Ηχητικών Οδηγών για τη Διδασκαλία του Παραδοσιακού Τραγουδιού στο Δημοτικό Σχολείο*, εκπονήθηκε στα πλαίσια του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (ΠΑ.ΜΑΚ) και στην Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών, με κατεύθυνση στην Ελληνική παραδοσιακή μουσική, με σκοπό την δημιουργία μιας βάσης δεδομένων για την διδασκαλία των παραδοσιακών τραγουδιών με την βοήθεια ηχητικών οδηγών.

Εκφράζω την αληθή ευγνωμοσύνη μου στον επιβλέποντα καθηγητή μου Γεώργιο Πατρώνα, για την πολύτιμη βοήθεια του στο έργο μου και την υπομονή του, καθώς και τον χρόνο που μου παρείχε για την εκπόνηση αυτού.

Στην συνέχεια, να ευχαριστήσω τους συμφοιτητές μου Νικόλα Δεληβασίλη στο βιολί, Γεώργιο Δεληβασίλη στα κρουστά, Παναγιώτη Πλιούκα στο ούτι, για την συμμετοχή τους στο project μου και επομένως στην υλοποίηση αυτού, παρέχοντας μου τον χρόνο τους και τις γνώσεις τους.

Τέλος να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και λοιπούς φίλους για την συμπαράσταση τους στο έργο μου.

- **ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

Η επαγγελματική μου ενασχόληση τα τελευταία τέσσερα χρόνια ως εκπαιδευτικός μουσικής σε ιδιωτικό δημοτικό σχολείο με έφερε σε άμεση επαφή με τις δυσκολίες αλλά και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται κατά τη διδασκαλία του τραγουδιού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά τη διάρκεια αυτής της εμπειρίας, παρατήρησα επανειλημμένα ότι η επιτυχής εκμάθηση τραγουδιών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ύπαρξη σαφούς, κατανοητού και παιδαγωγικά δομημένου ηχητικού υλικού. Σε αρκετές περιπτώσεις, η απουσία κατάλληλων ακουστικών οδηγιών οδηγούσε τους μαθητές σε λανθασμένες μελωδικές αποδόσεις ή ρυθμικές ανακρίβειες, επηρεάζοντας την αυτοπεποίθησή τους αλλά και τη γενικότερη διάθεσή τους για συμμετοχή στη μουσική δραστηριότητα. Η διαπίστωση αυτής της ανάγκης αποτέλεσε το έναυσμα για την ενασχόλησή μου με το παρόν ερευνητικό και παιδαγωγικό εγχείρημα. Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι να μελετήσει τη δημιουργία ψηφιακών φακέλων με ηχητικούς οδηγούς, παρτιτούρες και σχέδια μαθήματος ως εργαλείο υποστήριξης της διδασκαλίας του τραγουδιού στο δημοτικό σχολείο. Η εργασία επιχειρεί να συνδέσει θεωρητικά μοντέλα μουσικής εκπαίδευσης με πρακτικές λύσεις, αξιοποιώντας τεχνολογικά μέσα που είναι προσιτά και εφαρμόσιμα στο σύγχρονο σχολικό περιβάλλον. Μέσα από αυτήν τη διεπιστημονική οπτική, επιχειρείται η σύνδεση της μουσικοπαιδαγωγικής πρακτικής με τα σύγχρονα εκπαιδευτικά εργαλεία. Ανώτερος στόχος είναι η ενίσχυση της ποιότητας της μουσικής διδασκαλίας, η στήριξη των μαθητών στην ανάπτυξη φωνητικών δεξιοτήτων και η ενίσχυση της ενεργητικής συμμετοχής τους στο τραγούδι ως μέσο έκφρασης, συνεργασίας και δημιουργικότητας με έμφαση στις διαφοροποιημένες ανάγκες του κάθε σχολικού πλαισίου και μαθητή. Ακόμα βασικός στόχος είναι η διευκόλυνση των

εκπαιδευτικών που δεν παίζουν κάποιο παραδοσιακό όργανο να διδάξουν παραδοσιακά τραγούδια με έναν άμεσο και ζωντανό τρόπο θέτοντας τους μαθητές σε άμεση φωνητική ενεργοποίηση και πράξη. Η εργασία δομείται σε τέσσερα κεφάλαια που περιλαμβάνουν το θεωρητικό πλαίσιο της διδασκαλίας παραδοσιακού τραγουδιού στο δημοτικό σχολείο καθώς και τα οφέλη της χρήσης τεχνολογικών μέσων σε αυτό, την παρουσίαση των φακέλων και της λειτουργικότητας του περιεχομένου τους, τη μεθοδολογία της κατασκευής των ψηφιακών φακέλων και τέλος τα συμπεράσματα του εγχειρήματος αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

• ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το τραγούδι αποτελεί μία από τις βασικές δραστηριότητες στο μάθημα της μουσικής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, προσφέροντας στους μαθητές τη δυνατότητα να αναπτύξουν ένα ευρύ φάσμα μουσικών δεξιοτήτων με βιωματικό και ευχάριστο τρόπο. Η ενεργή συμμετοχή στο τραγούδι συμβάλλει στην ενίσχυση της ακουστικής αντίληψης, της ρυθμικής αίσθησης, της μελωδικής ικανότητας, αλλά και της γλωσσικής και κοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών. Η καλλιέργεια της ρυθμικής αντίληψης μέσα από το τραγούδι είναι θεμελιώδης, καθώς τα παιδιά μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να αποδίδουν ρυθμικά μοτίβα, κάτι που σύμφωνα με έρευνες συμβάλλει στη βελτίωση της μουσικής τους αντίληψης και των γενικότερων ακουστικών δεξιοτήτων (Welch, 2015). Η ικανότητα αυτή αποτελεί τη βάση για πιο σύνθετες μουσικές δραστηριότητες, όπως η εκμάθηση οργάνων και η ανάγνωση παρτιτούρας.

Επιπλέον, το τραγούδι βοηθά σημαντικά στην ανάπτυξη της μελωδικής αντίληψης, δηλαδή της ικανότητας να διακρίνει κανείς τις διαφορετικές νότες και την αλληλουχία τους. Μέσω της επαναλαμβανόμενης εκτέλεσης τραγουδιών, τα παιδιά ενισχύουν τη μνήμη τους και τη δυνατότητα αναγνώρισης μουσικών φράσεων, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσουν την ακουστική τους ευαισθησία (Jellison, 2015).

Αναμφίβολα, η γλωσσική ανάπτυξη αποτελεί έναν ακόμη σημαντικό τομέα στον οποίο το τραγούδι ασκεί θετική επίδραση. Μέσα από τους στίχους και τις μελωδίες, τα παιδιά εξοικειώνονται με νέες λέξεις, βελτιώνουν την προφορά και εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους (Hallam, 2010). Αυτή η διαδικασία ενισχύει την ακαδημαϊκή τους

απόδοση σε ευρύτερους τομείς, καθώς η μουσική και η γλώσσα συνδέονται στενά στον τρόπο που λειτουργεί ο εγκέφαλος (Κόνιαρη, 2013).

Ακόμα, η κοινωνική διάσταση του τραγουδιού δεν μπορεί να υποτιμηθεί. Οι ομαδικές δραστηριότητες τραγουδιού προάγουν την συλλογικότητα, τη συνεργασία και την κοινωνική ένταξη. Μέσα από το τραγούδι, τα παιδιά μαθαίνουν να ακούν και να σέβονται τους άλλους, ενώ παράλληλα εκφράζουν τα συναισθήματά τους με έναν δημιουργικό τρόπο (European Choral Association, 2023). Αυτές οι εμπειρίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης και της αυτοπεποίθησης.

Τέλος, η συμμετοχή στο τραγούδι ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα και την αυτενέργεια των μαθητών, καθώς τους δίνεται η ευκαιρία να πειραματιστούν με ήχους και μελωδίες, να συνθέσουν ή να αυτοσχεδιάσουν (Kenny & Gellrich, 2002). Η καλλιέργεια αυτών των ικανοτήτων είναι κρίσιμη για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης μουσικής παιδείας, που προάγει την προσωπική έκφραση και την κριτική σκέψη.

Συνολικά, το τραγούδι λειτουργεί ως πολυδιάστατο εκπαιδευτικό εργαλείο, που ενισχύει όχι μόνο τις μουσικές δεξιότητες των παιδιών, αλλά και τις γνωστικές, γλωσσικές, κοινωνικές και συναισθηματικές τους ικανότητες. Για τον λόγο αυτό, η ένταξή του στο πρόγραμμα σπουδών του δημοτικού σχολείου θεωρείται απαραίτητη για την ολιστική ανάπτυξη των μαθητών (ΦΕΚ, 2023).

Δεν είναι τυχαίο ότι το τραγούδι κατέχει μια εξέχουσα θέση και στο πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα της Μουσικής στο δημοτικό σχολείο. Το πρόγραμμα σπουδών του δημοτικού σχολείου έχει σχεδιαστεί για να καλύψει μια ευρεία γκάμα

γνωστικών και συναισθηματικών αναγκών των μαθητών, προωθώντας την ολιστική ανάπτυξή τους. Ωστόσο δίνει στο ομαδικό τραγούδι μέσα στην τάξη ιδιαίτερη βαρύτητα για την μουσική ανάπτυξη των μαθητών καθώς το τραγούδι, ως εκπαιδευτικό εργαλείο, έχει τη δυνατότητα να ενισχύσει όχι μόνο τις μουσικές δεξιότητες των μαθητών, αλλά και τις κοινωνικές, συναισθηματικές και γλωσσικές τους ικανότητες (ΦΕΚ, 2023).

Σύμφωνα με το πιο πρόσφατο Πρόγραμμα Σπουδών για το Μάθημα της Μουσικής στο Δημοτικό Σχολείο, η διδασκαλία της μουσικής στο γενικό σχολείο στοχεύει στην καλλιέργεια της έμφυτης μουσικής ικανότητας που έχουν όλοι οι άνθρωποι, πραγματοποιώντας δραστηριότητες που ανήκουν στο τρίπτυχο: μουσική πράξη, μουσική ακρόαση και μουσική δημιουργία (ΦΕΚ, 2023).

Η χρήση της τεχνολογίας και η ένταξη της στη σχολική τάξη αποτελεί αναμφίβολα ένα σπουδαίο εργαλείο στα χέρια των σημερινών εκπαιδευτικών. Μπορεί να κάνει το μάθημα της μουσικής ένα πολύ διαδραστικό και ζωντανό μάθημα προσφέροντας πολύτιμη βοήθεια στις διαφοροποιημένες ανάγκες του κάθε μαθητή και στις ιδιαιτερότητες της κάθε σχολικής τάξης (ΦΕΚ, 2023).

Σχολικές μονάδες που δεν έχουν φυσική πρόσβαση σε πληθώρα μουσικού υλικού, όπως παραδοσιακά μουσικά όργανα, μπορούν να εργαστούν με τη βοήθεια ηχητικών οδηγών και άλλων τεχνολογικών μέσων. Με τη χρήση της τεχνολογίας μπορούν να φέρουν τους μαθητές σε άμεση επαφή με τους φυσικούς ήχους των οργάνων που υπάρχουν στις ηχογραφήσεις δίνοντας το έναυσμα για περεταίρω συζήτηση και ανακάλυψη των οργάνων της παράδοσης.

Επιπρόσθετα, η τεχνολογία μπορεί να μετατρέψει σε ένα ζωντανό και διαδραστικό περιβάλλον την κάθε σχολική τάξη. Τα παιδιά σήμερα έχοντας μια πλήρη εξοικείωση με την τεχνολογία είναι αρκετές φορές πολύ πιο δεκτικά σε ερεθίσματα που αξιοποιούν την τεχνολογία καθώς τους είναι γνώριμη ως μέσο. Με αυτό τον τρόπο ο σύγχρονος εκπαιδευτικός μπορεί να φέρει τους μαθητές του σε επαφή με πολλαπλά μουσικά ερεθίσματα μέσα στα χρονικά πλαίσια της σχολικής μαθητικής ώρας (Χρυσοστόμου, 2015).

Ακόμα, η διαφοροποιημένη εκπαίδευση μπορεί να ενισχυθεί πολύ μέσα από τα ψηφιακά μέσα στη μουσική διδασκαλία. Ο κάθε μαθητής και ο κάθε άνθρωπος εν γένει έχει ένα μοναδικό τρόπο να μαθαίνει. Όταν ο εκπαιδευτικός διαθέτει ένα οργανωμένο διαδικτυακό υλικό γίνεται πολύ πιο ευέλικτος στο να το προσαρμόσει στις ανάγκες των μαθητών του. Έχοντας παρατηρήσει τις δυσκολίες του κάθε μαθητή ως προς την φωνητική απόδοση τραγουδιών, μπορεί να εστιάσει στα σημεία που δεν έχει κατακτήσει ακόμα το παιδί και να του προτείνει και με ασύγχρονο τρόπο, μέσω του διαδικτύου, να εξασκηθεί στα σημεία που το δυσκολεύουν και να βελτιωθεί σε αυτά.

Τέλος, η ένταξη των τεχνολογικών μέσων στη διδασκαλία του τραγουδιού μπορεί να βοηθήσει τον εκπαιδευτικό να δημιουργήσει ένα καινοτόμο κλίμα δημιουργίας, έκφρασης και αυτοσχεδιασμού. Η τεχνολογία δημιουργεί ένα ευχάριστο καινοτόμο πλαίσιο μέσα στο οποίο δίνεται ο χώρος για ελεύθερη έκφραση και αυτενέργεια από τους μαθητές. Σύνθεση στίχων πάνω σε δοσμένες μελωδικές γραμμές και ρυθμικά μοτίβα, αυτοσχεδιασμοί και παιχνίδια είναι επίσης πολύ πιο προσιτά με τη χρήση των ψηφιακών εργαλείων. Με αυτό τον τρόπο η τάξη μετατρέπεται σε ένα

συμπεριληπτικό πλαίσιο δημιουργίας που κανείς δεν αποτυγχάνει και όλοι εκφράζονται ελεύθερα.

- **ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ**

Φωτόδεντρο

Το φωτόδεντρο αποτελεί μία βάση δεδομένων η οποία έχει ως βασικό στόχο τον εμπλουτισμό-επέκταση των ψηφιακών βιβλίων που προτείνει το Υπουργείο Παιδείας. Ακόμα, δίνεται η δυνατότητα για χρήση της πλατφόρμας και εκτός σύνδεσης διαδικτύου, καθώς το αναρτημένο υλικό είναι διαθέσιμο για λήψη. Το υλικό είναι συχνά και με την μορφή βίντεο, στα οποία παρουσιάζεται υλικό μουσικών δραστηριοτήτων στην τάξη κι είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες και στις απαιτήσεις των μαθημάτων (Χρυσοστόμου, 2015).

Ψηφιακό Σχολείο

Στα πλαίσια του ψηφιακού σχολείου προτείνονται από το Υπουργείο Παιδείας διαδραστικά βιβλία για τις τέσσερις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου καθώς και για τις τρεις τάξεις του γυμνασίου. Στα βιβλία αυτά περιέχονται εφαρμογές που με την βοήθεια της τεχνολογίας(διαδραστικοί πίνακες, βίντεο προβολείς) μπορούν να χρησιμοποιηθούν άμεσα στο μάθημα μουσικής στην τάξη (Χρυσοστόμου, 2015).

Ψηφιακό Αποθετήριο Ευτέρπη :<https://www.eeme.gr/euterpe.html>

Το Ψηφιακό Αποθετήριο Ευτέρπη, περιέχει καταγεγραμμένα σε μουσική σημειογραφία κομμάτια του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα καθώς παραδοσιακά και σύγχρονα τραγούδια. Στην παραπάνω διαδικτυακή πλατφόρμα έχουν περ τόσο οι εκπαιδευτικοί μουσικής όσο και οι μαθητές αποτελώντας ένα σύγχρονο μουσικό Ανθολόγιο που διευρύνει το σχολικό μουσικό ρεπερτόριο (Μουσικοπαιδαγωγικά, 2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

• ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΦΑΚΕΛΩΝ-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Με βάση το πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της Μουσικής στο δημοτικό σχολείο(ΦΕΚ, 2023) και συγκεκριμένα στις πρώτες δύο τάξεις του δημοτικού, ο μαθητής μέσα από απλές μουσικές δραστηριότητες εξοικειώνεται με τα βασικά ρυθμομελωδικά στοιχεία της μουσικής αλλά και μαθαίνει να τραγουδά σωστά. Τα δομικά στοιχεία του παλμού και των φυσικών διαστημάτων ανήκουν στη βασική στοχοθεσία του προγράμματος. Αξίζει να αναφερθεί πώς στο νέο πρόγραμμα σπουδών για την μουσική στο δημοτικό σχολείο, προβλέπεται η διδασκαλία παραδοσιακών τραγουδιών και παιχνιδοτραγουδιών από τις πρώτες τάξεις (ΦΕΚ,2023).

Τέλος στην πέμπτη και έκτη δημοτικού, το πρόγραμμα σπουδών προάγει την είσοδο της πολυφωνίας στην τάξη μέσα από πιο σύνθετες και πολύπλοκες δραστηριότητες (ΦΕΚ, 2023).

Σε αυτό το πλαίσιο παρατηρείται πώς η δημιουργία ενός ψηφιακού υλικού για τη διδασκαλία των τραγουδιών μπορεί να βοηθήσει στη άμεση κινητοποίηση-ενεργοποίηση των μαθητών αλλά και στην καλλιέργεια των μουσικών δεξιοτήτων ανά ηλικιακή ομάδα σύμφωνα με την στοχοθεσία του προγράμματος σπουδών.

Το παρόν εγχείρημα προσφέρει στον σύγχρονο εκπαιδευτικό ένα πλήρες ψηφιακό εργαλείο για τη διδασκαλία του παραδοσιακού τραγουδιού στην τάξη του. Υπάρχουν τρεις γενικοί φάκελοι που ομαδοποιούν τις τάξεις του δημοτικού σχολείου σε τρεις ευρύτερες ομάδες. Η Α και η Β δημοτικού αποτελούν την πρώτη κλάση-ομάδα διδασκαλίας, η Γ και η Δ δημοτικού αποτελούν την δεύτερη κλάση-ομάδα και η Ε και

η ΣΤ την τρίτη κλάση. Η επιλογή της ομαδοποίησης των σχολικών τάξεων έγινε αφενός για να ενισχυθεί η διαθεματική προσέγγιση των τάξεων και να ενισχυθεί η συνεργασία ανάμεσα στα παιδιά καθώς μεγαλύτερες μουσικές ομάδες δημιουργούν μια πιο κοινοτική αίσθηση στο τραγούδι. Ένα ακόμα όφελος της ομαδοποίησης αυτής είναι η δυνατότητα της ταυτόχρονης εργασίας πάνω στο ίδιο υλικό σε περισσότερες από μια τάξεις. Έτσι δίνεται η δυνατότητα σε μικρότερο χρονικό διάστημα ο εκπαιδευτικός να εργαστεί με περισσότερες ομάδες μειώνοντας τις απαιτούμενες κοινές πρόβες και με τη συμμετοχή πολλών τάξεων. Τέλος, παρατηρείται πως στην στοχοθεσία του αναλυτικού προγράμματος σπουδών οι τάξεις που ομαδοποιούνται σε μια κλάση έχουν μια σύγκλιση ως προς τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο τραγούδι και τη μουσική γενικότερα.

Σε κάθε μια κλάση-ψηφιακό φάκελο υπάρχουν επιμέρους πλήρης φάκελοι που αναγράφουν τον τίτλο του κάθε τραγουδιού που μπορεί να διδάξει ο εκπαιδευτικός. Η επιλογή των τραγουδιών έγινε από το σχολικό Ανθολόγιο του δημοτικού σχολείου που προσφέρει το υπουργείο. Κάθε φάκελος τραγουδιού περιέχει μέσα πέντε στοιχεία.

Το πρώτο στοιχείο του κάθε φακέλου είναι η παρτιτούρα της φωνής. Ο εκπαιδευτικός μουσικής, ανοίγοντας αυτή την παρτιτούρα αποκτά μια σαφή εικόνα της μελωδικής γραμμής, του ρυθμού και των φράσεων του τραγουδιού που θέλει να διδάξει στους μαθητές του. Η κάθε παρτιτούρα στην αρχή καταγράφει ολόκληρη τη μελωδία της φωνής και στη συνέχεια χωρίζει τη μελωδία του τραγουδιού σε ρυθμομελωδικές φράσεις. Με αυτό τον τρόπο διευκολύνεται τόσο η κατανόηση του τραγουδιού από τον εκπαιδευτικό αλλά τον βοηθά και να

οργανώσει τον τρόπο που θα παρουσιάσει-χρησιμοποιήσει τον οδηγό για να διδάξει το τραγούδι.

Το δεύτερο στοιχείο είναι η ηχογράφηση της μελωδίας της φωνής. Αυτό το ψηφιακό εργαλείο θα χρησιμοποιηθεί στην τάξη. Στην κάθε ηχογράφηση αποδίδονται με τη φωνή οι επιμέρους μελωδικές φράσεις του κάθε κομματιού. Αυτό βοηθά πολύ την βιωματική προσέγγιση της διδασκαλίας καθώς αρκετοί μαθητές ειδικά στις πρώτες τάξεις του δημοτικού δεν γνωρίζουν ακόμα μουσική ανάγνωση. Έτσι με τη μέθοδο της ρυθμομελωδικής μίμησης οι μαθητές ακούγοντας την ηχογράφηση, μπορούν αν δοκιμάσουν να τραγουδούν πάνω σε αυτή και με την επανάληψη αυτής της διαδικασίας να μάθουν το τραγούδι με βιωματικό και ευχάριστο τρόπο. Αξίζει να σημειωθεί πως όταν διδάσκεται ένα τραγούδι μόνο με τη φωνή σε πρώτο επίπεδο η μελωδία είναι πολύ πιο εύληπτη από τους μαθητές καθώς δεν μπερδεύονται από άλλες “φωνές” άλλων οργάνων. Έτσι η ηχογράφηση της φωνής αποτελεί την αναγκαία πρώτη επαφή για να μπορέσουν οι μαθητές να μάθουν πιο εύκολα και πιο ορθά τη ρυθμομελωδική γραμμή των παραδοσιακών τραγουδιών.

Το επόμενο ψηφιακό στοιχείο των φακέλων είναι η παρτιτούρα του πλήρους ηχητικού οδηγού. Υπάρχει μια πλήρης καταγραφή όλων των οργάνων που έχουν επιλεγεί για την κάθε ηχογράφηση. Με αυτό τον τρόπο ο εκπαιδευτικός διευκολύνεται στην οργάνωση και παρουσίαση του ηχητικού οδηγού καθώς έχει μια απτή οπτική αναπαράσταση των ηχητικών συμβάντων της ηχογράφησης. Επίσης οι παρτιτούρες αυτές μπορούν να μοιραστούν ανάλογα με τις μουσικές δεξιότητες-γνώσεις των μαθητών στην εκτέλεση μουσικών οργάνων στα ίδια τα παιδιά. Έτσι μπορεί να δημιουργηθεί μια ζωντανή ορχήστρα εντός της

τάξεως που θα αποδίδει τα τραγούδια σε συνδυασμό με τον ηχητικό οδηγό. Με αυτό τον τρόπο η τάξη μπορεί να μετατραπεί σε ένα πολύ ζωντανό και βιωματικό πλαίσιο δημιουργίας και έκφρασης των παιδιών.

Έπειτα, εντός του φακέλου υπάρχει η ηχογράφηση της παραπάνω παρτιτούρας, δηλαδή ο πλήρης οδηγός του τραγουδιού. Αυτό είναι το στοιχείο που θα αποτελέσει την τελική βάση για την παρουσίαση του τραγουδιού σε κάποια ενδεχόμενη εκδήλωση εξωστρέφειας του σχολείου όπως παρουσίαση ομαδικού τραγουδιού, τελική παράσταση. Αφού τα παιδιά έχουν μάθει τη μελωδική γραμμή του τραγουδιού από το πρώτο στοιχείο της ηχογράφησης μόνο της φωνής, μπορούν να περάσουν αυτά στο ρόλο του τραγουδιστή. Στην πλήρη ηχογράφηση ηχούν τα φυσικά όργανα των παραδοσιακών οργάνων συνοδεύοντας τα παιδιά που τραγουδούν. Με αυτό τον τρόπο τα παιδιά αναλαμβάνουν ενεργό δράση στη μουσική πράξη. Αντιλαμβάνονται και κατανοούν ζητήματα μουσικής δομής, καθώς τραγουδούν τα λόγια και με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού που έχει την οπτική εικόνα της παρτιτούρας μαθαίνουν να τραγουδούν όπου χρειάζεται τους στίχους και τις μελωδίες αλλά και να περιμένουν όπου απαιτείται για να ακουστεί η εισαγωγή-μελωδία του τραγουδιού. Τα παιδιά μπαίνουν στην ευθύνη και αποτελούν ένα αναπόσπαστο κομμάτι ενός μεγαλύτερου μουσικού συνόλου μιας ολόκληρης μπάντας. Επίσης η ακρόαση των φυσικών ήχων των οργάνων μπορεί να εγείρει την περιέργεια των μαθητών. Έτσι εντάσσονται θέματα οργανογνωσίας και ανακάλυψης των μουσικών οργάνων από τους μαθητές.

Το τελευταίο αρχείο του κάθε τραγουδιού στον ψηφιακό φάκελο είναι το σχέδιο μαθήματος. Το σχέδιο μαθήματος ξεκινά με τους γενικούς και ειδικούς

στόχους που έχει η κάθε μουσική δραστηριότητα, τα υλικά που θα χρειαστεί ο εκπαιδευτικός στην τάξη για να την εφαρμόσει καθώς και τη διάρκεια που καταλαμβάνει η μουσική δραστηριότητα. Έπειτα αναγράφεται η αφόρμηση της μουσικής δραστηριότητας προκειμένου ο εκπαιδευτικός να εντάξει ομαλά την ομάδα των μαθητών στην μουσική πράξη και στο τραγούδι, κερδίζοντας τους την προσοχή και ενεργοποιώντας τους. Στη συνέχεια υπάρχει η ανάλυση της μουσικής δραστηριότητας για το πώς θα χρησιμοποιηθεί το ψηφιακό εργαλείο των ηχητικών οδηγών ώστε να υπάρχει μια αποτελεσματική διδασκαλία των τραγουδιών. Τέλος το σχέδιο μαθήματος κλείνει με μια επέκταση. Η επέκταση αυτή προσφέρει σημαντικά αποτελέσματα καθώς βγάζει το παραγόμενο μουσικό αποτέλεσμα εκτός της τάξης τις περισσότερες φορές. Δημιουργεί μια σύνδεση ανάμεσα στη μουσική δραστηριότητα που διενεργήθηκε στην τάξη και τις πραγματικές λειτουργίες του σχολείου, όπως είναι οι τελικές παρουσιάσεις-παραστάσεις. Επίσης αρκετές φορές η επέκταση θέτει σε άμεση ενεργοποίηση τους μαθητές καθώς βάζει τους ίδιους σε ρόλο συντονιστή εκπαιδευτικού για να διδάξουν το τραγούδι που έμαθαν και γνωρίζουν σε άλλες τάξεις και πάντα με την βοήθεια των ηχητικών οδηγών και την ενθάρρυνση από την πλευρά του εκπαιδευτικού της τάξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

• ΨΗΦΙΑΚΟΙ ΦΑΚΕΛΟΙ-ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

Για τη δημιουργία του συγκεκριμένου πρότζεκτ, αρχικά ερευνήθηκαν πηγές που αφορούν το θεωρητικό πλαίσιο της αξίας του τραγουδιού στο δημοτικό σχολείο, καθώς και τα οφέλη της χρήσης της τεχνολογίας μέσα στην τάξη.

Αφού ολοκληρώθηκε η συγκριτική μελέτη των πηγών, έγινε η πρώτη καταγραφή στο τι έχει γραφτεί βιβλιογραφικά τόσο στα βιβλία μουσικής παιδαγωγικής όσο και στις λοιπές διαδικτυακές πηγές.

Στη συνέχεια, μελετήθηκε το πλαίσιο της ομαδοποίησης των τάξεων, ώστε ο διαχωρισμός να είναι λειτουργικός και σύμφωνος με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για τη μουσική του δημοτικού σχολείου.

Έπειτα, έγινε επιλογή των τραγουδιών που θα παρουσιαστούν στους φακέλους, μέσα από το μουσικό σχολικό ανθολόγιο του δημοτικού σχολείου αλλά και πρόσθετες προτάσεις για περεταίρω διερεύνηση του σχολικού ρεπερτορίου.

Ακόμα, αφού έγινε η επιλογή των κομματιών, δημιουργήθηκαν οι πρώτες παρτιτούρες. Στην αρχή, της φωνής που περιέχουν τις βασικές-δομικές μελωδικές γραμμές των τραγουδιών που επιλέχθηκαν και ακολούθησε η ηχογράφηση των μουσικών φράσεων της φωνής, έχοντας πάντα κατά νου τον τρόπο διδασκαλίας του τραγουδιού απευθυνόμενο σε μαθητές δημοτικού.

Επιπρόσθετα, καταγράφηκε η πλήρης παρτιτούρα που περιείχε τα μέρη του κάθε μουσικού οργάνου, ώστε κάθε όργανο να έχει ξεκάθαρο λειτουργικό ρόλο μέσα στην ηχογράφιση του μουσικού οδηγού.

Όταν ολοκληρώθηκαν οι παρτιτούρες μοιράστηκαν στην ομάδα όπου και ηχογράφησε τους ηχητικούς οδηγούς και μετά από μελέτη, πραγματοποιήθηκαν οι απαραίτητες πρόβες ώστε το μουσικό υλικό να είναι έτοιμο για ηχογράφιση.

Έπειτα πάνω σε ένα μετρονομημένο ρυθμικό πλαίσιο έγινε η ηχογράφιση των κρουστών οργάνων (τουμπιλέκι-μπεντιρ) ώστε να αποτελέσουν βάση για την ηχογράφιση των επόμενων οργάνων. Μετά τα κρουστά, ηχογραφήθηκε το λαούτο δίνοντας αρμονική και ρυθμική βάση στον ηχητικό οδηγό. Τέλος εισήχθησαν τα σολιστικά όργανα βιολί και ούτι, όπου ακούγοντας την βάση του λαούτου και των κρουστών ηχογραφήσανε πάνω στον οδηγό.

Ο ρόλος των σολιστικών οργάνων στις ηχογραφήσεις είναι να παίζουν τη μελωδία που θα τραγουδήσουν οι μαθητές κατά της διάρκεια του μαθήματος, αλλά και μέσα από τις εισαγωγές τους να οδηγήσουν με αποτελεσματικό τρόπο τους μαθητές στο τονικό και τροπικό πλαίσιο του τραγουδιού που θα τραγουδήσουν.

Οι ηχογραφήσεις πραγματοποιήθηκαν με ψηφιακές κάρτες ήχου σε ειδικά επαγγελματικά προγράμματα ηχογράφησης όπως και η επεξεργασία των τελικών καναλιών και της τελικής μίξης, διενεργήθηκε καθ' αυτόν τον τρόπο. Οι ηχογραφήσεις έγιναν ασύγχρονα με τη σειρά που αναφέρθηκε παραπάνω, δίνοντας τη δυνατότητα για επεξεργασία του κάθε οργάνου χωριστά.

Τέλος, έγινε η καταγραφή των σχεδίων μαθημάτων ώστε να μπορεί ανάλογα με την κάθε ηλικιακή ομάδα ο εκάστοτε εκπαιδευτικός να χρησιμοποιήσει τους συγκεκριμένους ηχητικούς οδηγούς με τον πλέον αποτελεσματικό και άμεσο τρόπο.

Ηλεκτρονική Διεύθυνση Φακέλων:

Γκίνης Χ. (2025) Υλικό του πτυχιακού Project

<https://drive.google.com/drive/folders/1kNDDUadWhnLJyBmWafdWfJN4Pq8sI5is?usp=sharing>

Φάκελος Α και Β Δημοτικού.

Τίτλος Τραγουδιού: Περπερούνα

Η περπερούνα αποτελεί ένα από τα πιο διαδεδομένα έθιμα της παράδοσης στην Ελληνική αγροτική κοινωνία. Πρόκειται για ένα έθιμο που απαντάται σε πάρα πολλές περιοχές και σε αρκετές περιπτώσεις αναβιώνει μέχρι και σήμερα. Σε αρκετές κοινωνίες της υπαίθρου πραγματοποιούσαν το έθιμο με σκοπό να προκληθεί βροχή και να μπορέσουν σε περιόδους παρατεταμένης αναβροχιάς οι αγρότες να σώσουν τις καλλιέργειες τους που ήταν ζωτικής σημασίας για την επιβίωση τους. Οι γυναίκες της περιοχής διάλεγαν ένα κορίτσι, συνήθως νεαρής ηλικίας που ήταν ορφανή και περιφρονημένη. Πίστευαν ότι είναι σημαντικό η κοπέλα να έχει τα παραπάνω χαρακτηριστικά για να κερδίσουν την εύνοια του Θεού και να τους δώσει την βροχή που ζητούσαν. Έντυναν την κοπέλα με φτέρες, μурτιά και άλλα πράσινα φυτά και με τη συνοδεία των υπολοίπων γυναικών του χωριού έκαναν λιτανεία σε όλο το χωριό τραγουδώντας το παραδοσιακό τραγούδι της περπερούνας. Από όσα σπίτια περνούσαν οι νοικοκυρές έβγαιναν στο δρόμο και έριχναν κανάτες με νερό για να την προϋπαντήσουν και να ενισχύσουν το έθιμο. Η κοπέλα αποτελούσε έναν συμβολισμό της φύσης και το νερό που έριχναν στο πέραςμα της συμβόλιζε το νερό της βροχής που θα έρθει και θα σώσει τις σοδειές των αγροτών της κοινότητας. Άλλες φορές αντί για νερό δίνανε αλεύρι και αυγά στην ομάδα της περπερούνας που περνούσε από τα σπίτια και με αυτά τα υλικά φτιάχνανε πίτες που στη συνέχεια τις μοίραζαν σε όλη την κοινότητα. Το τραγούδι της περπερούνας υπάρχει στο μουσικό Ανθολόγιο του Δημοτικού σχολείου (Μόσχος, Τουμπακάρη & Τόπλερ, 2009).

Περπερούνα-Φωνή Παραδοσιακό Κοζάνης

Καταγραφή: Χρήστος Γκίνης

Πε - ρπε-ρού-ου-να   πε - ρπα-τεί-ει-ει   και τον - Θιό   πα-α-α - ρα-κα - λεί
Γλα   να   βρέ-ε - ξει   μια   βρο-χή-η-η   μια βρο - χή   μα-α-α   σι-γα - νή

5
για να   'γεν εν τα - στά-ρια   και τα   κα - λα-α-α - μπό-κια   μας

9
μπά-ρις   μπά-α - ρις   τα νι - ρά-α - α   μπά-ρις   μπά - ρι-ι-ις   τα κρα - σιά

Μελωδικές Φράσεις-Οδηγός Φωνής

13   Φράση Α
Πε - ρπε-ρού-ου-να   πε - ρπα-τεί-ει-ει   και τον - Θιό   πα-α-α - ρα-κα - λεί

17   Φράση Β
για να   'γεν εν τα - στά-ρια   μα-α-ας   και τα   κα - λα-α-α - μπό-κια   μας

21   Φράση Γ
μπά-ρις   μπά-α - ρις   τα νι - ρά-α - α   μπά-ρις   μπά - ρι-ι-ις   τα κρα - σιά

Η ηχογράφιση της φωνής περιέχεται στο ηχητικό αρχείο του ψηφιακού φακέλου. Το κομμάτι αποτελείται από τρεις μελωδικές φράσεις που κινούνται στο πρώτο τετράχορδο χιτζάζ (πλαγίου δευτέρου ήχου). Ρυθμικά είναι ένας επτάσημος με εσωτερική δομή (3-2-2). Οι τρεις μελωδικές φράσεις ακούγονται στην ηχογράφιση της φωνής. Κάθε φορά δίνεται στον ηχητικό οδηγό ένα δίμετρο εκτός πριν την έναρξη της κάθε μελωδικής φράσης ώστε να μπορούν να τραγουδήσουν όλοι οι μαθητές μαζί την κάθε μελωδική φράση χωριστά. Επίσης σημαντικό στοιχείο της δημιουργίας του οδηγού είναι ότι πριν την κάθε είσοδο στην φράση, δίνονται δύο μέτρα για την προετοιμασία των μαθητών πριν το τραγούδι. Στα μέτρα αυτά δίνονται τραγουδιστές οδηγίες για την έναρξη του τραγουδιού τραγουδιστά πάνω στην πρώτη νότα.

Στην πλήρη ηχογράφιση του τραγουδιού συμπεριλαμβάνονται ηχογραφημένα και τα παρακάτω όργανα: το τουμπελέκι, το οποίο δίνει τη ρυθμική βάση του επτάσημου, το στεριανό λαούτο που δίνει την αρμονική βάση για την αρμονική συνοδεία των φωνών και τέλος το βιολί που παίζει καθ' όλη τη διάρκεια του κομματιού τη μελωδία του βασικού τραγουδιού. Με αυτό τον τρόπο υποστηρίζεται τόσο η ρυθμική σταθερότητα και συνοδεία των παιδικών φωνών αλλά και ταυτόχρονα το βιολί παίζοντας πάντα την μελωδία συνοδεύει μελωδικά τα παιδιά και τους θυμίζει την μελωδία του τραγουδιού.

Περπερούνα Παραδοσιακό Κοζάνης

Καταγραφή: Χρήστος Γκίνης

E

Βιολί

Φωνή

Τουμπελέκι

4

Vln.

Voice

Perc.

5

Vln.

Voice

Perc.

9

Vln.

Voice

Perc.

Πε - ρπε-ρού-ου - να   πε - ρπα-τεί - ει - ει   και τον - Θιό   πα - α - α -
 Για   να βρέ - ε - ξει   μια   βρο - χή - η - η   μια βρο - χή   μια - α - α

ρα -   κα   -   λεί
 σι   -   γα   -   νή

για να 'γεν εν τα -   στά-ρια   μα - α - α - ας   και τα κα - λα - α - α   μπό-κια μας

μπά-ρις   μπά-α-ρις   τα νι - ρά - α - α   μπά-ρις   μπά - ρι - ι - ς   τα κρα - σιά

Τίτλος Τραγουδιού: Δεν περνάς Κυρά Μαρία

Πρόκειται για ένα παιδικό παιχνιδιότραγουδο που τραγουδούσαν και έπαιζαν τα παιδιά στο παρελθόν αλλά συνεχίζει να υπάρχει μέχρι και σήμερα. Συνήθως το παίζουν-τραγουδούν κορίτσια, χωρίς αυτό να είναι απαραίτητα περιοριστικό και για τα αγόρια. Τα παιδιά πιάνονται χέρι χέρι σε κύκλο και ένα παιδί κάθετα στη μέση, η Κυρά-Μαρία. Τα παιδιά που είναι στον κύκλο κινούνται κυκλικά με πιασμένα τα χέρια γύρω από την Κυρά-Μαρία και μαζί με το παιδί που είναι στο κέντρο τραγουδούν σε εναλλαγή τους στίχους του τραγουδιού. Το παιδί που είναι στη μέση προσπαθεί να σπάσει τον κύκλο και να περάσει ανάμεσα από τα χέρια των παιδιών. Αν τα καταφέρει την θέση του/της μπαίνει κάποιο άλλο παιδί και το παιχνίδι συνεχίζεται. Το τραγούδι *Δεν περνάς κυρά Μαρία* περιέχεται στο μουσικό Ανθολόγιο του Δημοτικού σχολείου (Μόσχος, Τουμπακάρη & Τόπλερ, 2009).

Δεν περνάς Κυρά Μαρία-Φωνή

Καταγραφή:Χρήστος Γκίνης

The musical score is written in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. It consists of two staves. The first staff is divided into two phrases: 'Φράση Α' and 'Φράση Β'. The lyrics are: 'Δε πε - ρνάς κυ - ρα Μα - ρί - α δε πε - ρνά - ας δε πε - ρνάς δε πε - ρνάς'. The second staff begins with a triplet of eighth notes and continues with the lyrics: 'ρνάς Κυ - ρά Μα - ρί - α δε πε - ρνάς - πέ - ρνας'. The score ends with a double bar line and repeat dots.

Η ηχογράφιση της φωνής αποτελείται από δύο μελωδικές φράσεις. Το τραγούδι κινείται στη μείζονα κλίμακα και ρυθμικά παρατηρείται ένας τετράσημος ρυθμός όπως καταγράφεται και στην παρτιτούρα. Πάντα στην ηχογράφιση της φωνής ακούγεται η αναγγελία της κάθε φράσης και στη συνέχεια ακολουθούν δύο ρυθμικά μέτρα εκτός και στη συνέχεια ακούγεται η κάθε μελωδία.

Δεν περνάς κυρά Μαρία

Καταγραφή: Χρήστος Γκίνης

The image shows a musical score for the song "Δεν περνάς κυρά Μαρία". It consists of two systems of music. The first system features a Violin (Βιολί) and a Tompeleki (Τουμπελέκι) part. The Violin part is in the treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The Tompeleki part is in the bass clef. The lyrics for the first system are: "Δε πε - ρνάς κυ - ρα Μα - ρί - α δε πε - ρνά - ας δε πε - ρνάς δε πε -". The second system features a Violin (Vl.) and Percussion (Perc.) part. The Violin part is in the treble clef with a key signature of one flat and a 4/4 time signature. The Percussion part is in the bass clef. The lyrics for the second system are: "ρνάς Κυ - ρά Μα - ρί - α δε πε - ρνάς - πέ - ρνας". Both systems include a treble clef with a key signature of one flat and a 4/4 time signature. The first system has a repeat sign at the beginning and end. The second system has a repeat sign at the end.

Στην ηχογράφιση του πλήρους οδηγού ηχεί το τουμπελέκι πάνω στον τετράσημο, το λαούτο και το βιολί που παίζει τη μελωδία που τραγουδούν τα παιδιά. Ο συγκεκριμένος οδηγός χρειάζεται μια προσοχή από τον εκπαιδευτικό-συντονιστή καθώς μπαίνει η μελωδία με μέτρο άρσης. Αυτό αποτυπώνεται και στην ηχογράφιση της φωνής αλλά και στον πλήρη οδηγό όταν θα τραγουδήσουν τα παιδιά με τη συνοδεία των μουσικών οργάνων.

Φάκελος Γ και Δ Δημοτικού

Τίτλος Τραγουδιού: Κάλαντα της άνοιξης-Χελιδονίσματα

Πρόκειται για ένα παραδοσιακό τραγούδι που τραγουδούσαν και συνεχίζουν να τραγουδούν τα παιδιά σε διάφορες περιοχές της ελληνικής υπαίθρου κατά κύριο λόγο. Τραγουδιέται με τον ερχομό της άνοιξης ως ένα καλωσόρισμα της άνοιξης από τα νέα μέλη της κοινότητας. Τα συγκεκριμένα κάλαντα λέγονται συνήθως στις αρχές Μαρτίου σε διάφορες περιοχές της Μακεδονίας και της Θράκης.

Κάλαντα της άνοιξης-Φωνή

Καταγραφή: Χρήστος Γκίνης

The image shows two staves of musical notation in 5/8 time. The first staff is labeled 'Φράση Α' and 'Φράση Β'. The lyrics are: 'Χε-λι-δο - νά - κι πέ-τα - ξε βρή-κε πύ - ργο και κα - τσε και γλυ - κο - κε-λά-ηδη -'. The second staff starts with a measure rest (6) and continues with the lyrics: 'σε - ε Μά - ρτη μά - ρτη μου κα - λέ'.

Η μελωδία της φωνής και του τραγουδιού είναι σε Ρε μινόρε. Ωστόσο η είσοδος του κομματιού γίνεται στην τρίτη βαθμίδα δημιουργώντας ένα μείζον περιβάλλον κίνησης της φωνής και στο τέλος της φράσης Β επανέρχεται στην ελάσσονα τονική. Ο ρυθμός του τραγουδιού είναι 5/8 με εσωτερική δομή (3-2)

Χελιδονίσματα-Τα κάλαντα της άνοιξης

Καταγραφή:Χρήστος Γκίνης

F

Βιολί

Μπεντίρ

Χε-λι-δο
νά - κι πέ-τα
μά - ρτη μου κα
ξε βρή-κε
λέ και Φλε
πύ - ργο και κα
βά - ρη φο-βρε
τσε και γλυ -
ρέ κιάν χιο -

5

C Dm C Dm

VL

Perc

κο - κε - λά - ηδη
νί - σει κιάν Φλε
σε - ε
βί - σει
Μα-ρτη
πά - λι
μά - ρτη μου κα
ά - νοι - ξη
θα
λέ και γλυ -
'νθίσει κιαν χιο -

9

C Dm C Dm

VL

Perc

κο - κε - λά - ηδη
νίσει κιαν Φλε - βί -
σε - ε
σει
Μα-ρτη
πά - λι
μά - ρτη μου κα
νοίξη
θα
α - νθί
σει
Μά-ρτη

Στον πλήρη ηχητικό οδηγό ηχούν το μπεντίρ δίνοντας τη ρυθμική δομή των 5/8 καθώς και το λαούτο που πλαισιώνει ρυθμικά και αρμονικά το κομμάτι. Τέλος το βιολί παίζει την κύρια μελωδία του τραγουδιού που θα τραγουδήσουν οι μαθητές. Το συγκεκριμένο κομμάτι περιέχει και αυτό μέτρο άρσης τα πρώτα τρία όγδοα που απαιτεί την πλήρη ετοιμότητα κυρίως από τον εκπαιδευτικό αλλά και τους μαθητές για να είναι συντονισμένοι με τον ηχητικό οδηγό. Και αυτός ο ηχητικός οδηγός ξεκινά με δύο μέτρα εκτός πριν την έναρξη του τραγουδιού.

Τίτλος Τραγουδιού: Παντρεύουνε τον κάβουρα

Το παντρεύουνε τον κάβουρα είναι ένα αποκριάτικο παραδοσιακό τραγούδι που συμπεριλαμβάνεται και έχει καταγραφεί από τη Δόμνα Σαμίου στον αποκριάτικο δίσκο της αλλά και στο δίσκο *Περπερούνα* (Σαμίου, 2001). Επίσης το τραγούδι συμπεριλαμβάνεται στο μουσικό Ανθολόγιο για το δημοτικό σχολείο (Μόσχος, Τουμπακάρη & Τόπλερ, 2009). Απαντάται κυρίως στην περιοχή της Πελοποννήσου αλλά η ηχογράφιση του βοήθησε στο να καθιερωθεί και να γίνει γνωστό και άλλες περιοχές της Ελλάδος.

Το τραγούδι αποτελείται από τρεις μελωδικές φράσεις και κινούνται σε ένα πεντάχορδο ματζόρε. Ο ρυθμός του τραγουδιού είναι 7/8 καλαματιανός με εσωτερική δομή (3-2-2) και το τραγούδι ξεκινά με μέτρο άρσης, λεβάρε, ένα τέταρτο εκτός.

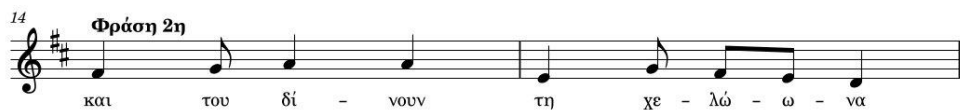
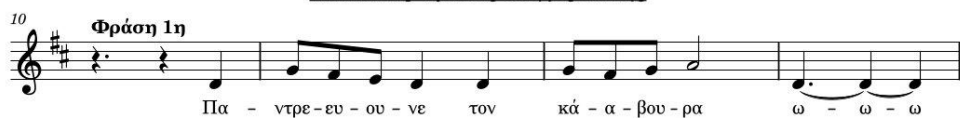
Παντρεύουνε τον κάβουρα-Φωνή

Παραδοσιακό Αποκριάς Πελοποννήσου

Καταγραφή:Χρήστος Γκίνης

Μελωδικές Φράσεις-Οδηγός Φωνής

Στον πλήρη ηχητικό οδηγό, παίζουν το τουμπελέκι, το λαούτο και το βιολί όπως φαίνεται και στην παρτιτούρα παρακάτω.

Παντρεύουμε τον κάβουρα

Παραδοσιακό Αποκριάτικο Πελοποννήσου

Καταγραφή: Χρήστος Γκίνης

Violin

Τουμπελέκι

D

V

Perc

5 A D A

Φάκελος Ε και ΣΤ Δημοτικού.

Τίτλος Τραγουδιού: Μενεξέδες και Ζουμπούλια

Το τραγούδι μενεξές και ζουμπούλια είναι παραδοσιακό της Μικράς Ασίας. Πρόκειται για ένα τραγούδι του έρωτα που καταγράφηκε στο δίσκο ‘‘Αρμόνικες της Πόλης’’ σε έκδοση του Αρχείου Ελληνικής Μουσικής και το ερμήνευσε η Κατερίνα Παπαδοπούλου. Το συγκεκριμένο τραγούδι δεν περιέχεται στο ανθολόγιο αλλά αποτελεί μια νέα πρόταση για την διεύρυνση του παραδοσιακού ρεπερτορίου που μπορεί να δουλέψει κάποιος εκπαιδευτικός στην τάξη του.

Αποτελείται μελωδικά από τέσσερις μελωδικές φράσεις όπως καταγράφονται στην παρακάτω παρτιτούρα της φωνής. Η μελωδία του τραγουδιού είναι σε δρόμο μινόρε και ο ρυθμός του τραγουδιού είναι $\frac{3}{4}$ Βαλς.

30 **Φράση 1η**

Με - νε - ξέ - δες και ζου - μπού - λια

34 **Φράση 2η**

και - αι θα - λα - α - σι - νά - α που - λια -

38 **Φράση 3η**

'Υ - βα - λα ύ - βα - λα ώ - -

41 **Φράση 4η**

πά - με γυα - λό - ο γυα - λό

Μενεξέδες και Ζουμπούλια-Φωνή

Παραδοσιακό Μικράς Ασίας(Πολίτικο)

Καταγραφή:Χρήστος Γκίνης

Με - νε - ξέ - δες και ζου - μπού - λια και - αι θα -

5
λα - α - σι - νά - α που - λια - α σαν θα

9
δεί - τε το που - λί μου χαί - αι - ρε -

13
τί - ι - σμα - τα α πο - λλά

16
Ύ - βα - λα ύ - βα - λα ώ - ω - ω - ω

20
πά - με γυα - λό - ο γυα - λό

23
ύ - βα - λα ύ - βα - λα - ώ - ω - ω - ω

27
μό - νο ε - σέ - να 'γα - πώ

The musical score is written in a single system with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/4 time signature. It consists of seven lines of music, each with a measure number at the beginning. The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllables that span across multiple notes. The piece concludes with a double bar line and repeat dots at the end of the seventh line.

Ο πλήρης ηχητικός οδηγός πλαισιώνεται από τα μουσικά όργανα μπεντρίρ, που παίζει το ρυθμικό σχήμα του τρίσημου, λαούτο, βιολί που παίζει τη μελωδία της φωνής που θα τραγουδήσουν τα παιδιά και ούτι που επίσης έχει σολιστικό χαρακτήρα μέσα στον οδηγό. Το βιολί και το ούτι βρίσκονται σε ένα μουσικό διάλογο καθώς την φράση στην εισαγωγή την προτείνει το βιολί και την ακούμε πρώτη και στη συνέχεια ηχεί από το ούτι, και το βιολί παίζει μια οκτάβα ψηλότερα την ίδια μελωδία γεμίζοντας το ακουστικό αποτέλεσμα. Στο τραγούδι υπάρχει μέτρο άρσης τα πρώτα τρία όγδοα.

Μενεξέδες και Ζουμπούλια

Παραδοσιακό Μικράς Ασίας (Πολίτικο)

Καταγραφή: Χρήστος Γκίνης

Εισαγωγή

Βιολί
Ούτι
Μπεντίρ

5

V
Oud
Perc

9

V
Oud
Perc

13

V
Oud
Perc

2

17

V
Oud
Perc

21

V
Oud
Perc

25

V
Oud
Perc

29

V
Oud
Perc

33

V
Oud
Perc

4

The image shows two systems of a musical score. The first system is marked with a measure number '57' and the second with '61'. Each system consists of three staves: Violin (V), Oud, and Percussion (Perc). The Violin part is written in a treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The Oud part is written in a treble clef with a key signature of one flat. The Percussion part is written on a single line with a double bar line and a vertical line, indicating a specific rhythmic pattern. The music is in 4/4 time and features a simple, repetitive melody in the Violin and Oud parts, with a consistent rhythmic accompaniment in the Percussion part.

Τίτλος Τραγουδιού: Χριστούγεννα Πρωτούγεννα

Τα συγκεκριμένα παραδοσιακά κάλαντα αποτελούν τα πλέον διαδεδομένα κάλαντα σε όλη την Ελληνική επικράτεια. Προέρχονται από την Πελοπόννησο αλλά η εύθυμη μελωδία τους, ξεπέρασε τα σύνορα αυτού του ηχογεωλογικού κάνοντας τα από τα πιο αγαπημένα κάλαντα των παιδιών που λέγονται την Παραμονή των Χριστουγέννων τραγουδώντας το χαρμόσυνο μήνυμα της Θείας γέννησης.

Το τραγούδι αποτελείται από δύο μελωδικές φράσεις σε δρόμο ματζόρε και το μέτρο του είναι 4/4.

Χριστούγεννα Πρωτούγεννα-Φωνή

Καταγραφή: Χρήστος Γκίνης

The image shows a musical score for a vocal line. It is written on a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The time signature is 4/4. The melody is divided into two phrases: 'Φράση Α' and 'Φράση Β'. The lyrics are written below the notes: 'Χρι - στού - γε - ννα πρω - του - ου - γε - ε - ννα πρω - τη - η γι - ο - ρ - τή - η - η του χρο - νου'. The score ends with a double bar line.

Στην ηχογράφιση της φωνής δίνονται όπως και στον τελικό οδηγό δύο ρυθμικά μέτρα πριν την εκκίνηση του τραγουδιού ώστε να μπορεί να γίνει σαφές σε ποιο σημείο ξεκινούν τα παιδιά να τραγουδούν. Στον πλήρη οδηγό συμμετέχουν το τουμπελέκι, το λαούτο και το βιολί.

Χριστούγεννα Πρωτούγεννα

Παραδοσιακό Πελοποννήσου

Καταγραφή: Χρήστος Γκίνης

Βιολί

Τουμπτελέκι

F

Χρι - στού - γε - ννα πρω - του - ου - γε - ε - ννα πρω -

2

VL.

Perc.

Gm

τη - η γι - ο - ρτή - η - η του χρό - νου

- **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

Το παραδοσιακό τραγούδι αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της μουσικής μας κληρονομιάς. Βοηθά τους μαθητές να καλλιεργήσουν την πολιτιστική τους κουλτούρα με σεβασμό στον άνθρωπο και τη φύση καθώς και την σχέση με τις ρίζες τους. Η γνωριμία με τις παραδοσιακές μελωδίες και τους παραδοσιακούς ρυθμούς καλλιεργεί βαθιά τις μουσικές δεξιότητες των παιδιών με τον πιο ευχάριστο και άμεσο τρόπο.

Το συγκεκριμένο εγχείρημα αποτελεί μια πρόταση εκκίνησης ενός νέου ψηφιακού εργαλείου το οποίο δίνει στον σύγχρονο εκπαιδευτικό ένα κατά το δυνατόν πιο ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό υλικό προκειμένου να καλλιεργήσει την περιέργεια των παιδιών και να αναπτύξει τις μουσικές τους δεξιότητες όπως αυτές προβλέπονται στο αναλυτικό πρόγραμμα για το δημοτικό σχολείο. Πολλές φορές η έλλειψη αυτού εκπαιδευτικού υλικού περιορίζει αρκετά τις δραστηριότητες των εκπαιδευτικών καθώς καλούνται να ανακαλύψουν από την αρχή κάτι νέο για να καλύψουν τη στοχοθεσία του μαθήματος τους.

Με την ενίσχυση της παραπάνω πρότασης και με περισσότερα τραγούδια-ρεπερτόριο μπορεί να δημιουργηθεί ένας πολύ μεγάλος όγκος οργανωμένου εκπαιδευτικού υλικού που θα διευκολύνει τόσο τον εκπαιδευτικό, να μην περιοριστεί σε όσα είδη ξέρει ή μπορεί να φανταστεί, όσο και τον μαθητή να καλλιεργήσει με ολιστικό τρόπο την μουσικότητα του στη σύγχρονη εποχή.

Επίσης με την παρούσα πρόταση ενισχύεται η διαφοροποιημένη διδασκαλία και η συμπερίληψη στην τάξη. Κάθε άνθρωπος μαθαίνει με ένα δικό του μοναδικό ρυθμό διδασκαλίας που οφείλουμε να σεβαστούμε. Ο ασύγχρονος χαρακτήρας των ψηφιακών φακέλων μπορεί να δώσει την ευκαιρία για αυτό-

βελτίωση στα παιδιά καθώς θα μπορούν να μελετούν σε μια συγκεκριμένη βάση δεδομένων τα μουσικά τμήματα που τους δυσκολεύουν και να επιστρέψουν με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και ετοιμότητα στο μουσικό σύνολο της τάξης.

Μια μεγάλη βάση δεδομένων που όλοι οι εκπαιδευτικοί θα έχουν πρόσβαση για ανταλλαγή ιδεών, σχεδίων και προγραμματισμών μπορεί να οδηγήσει σε ένα πολύ πιο ολοκληρωμένο μουσικά σύστημα εκπαίδευσης και εν τέλει σε ένα πολύ πιο αποτελεσματικό πλαίσιο διδασκαλίας.

Βιβλιογραφία

- European Choral Association. (2023). *Sing Me In: working in a school environment*. Ανακτήθηκε από <https://europeanchoralassociation.org/cooperation-projects/sing-me-in/sing-me-in-working-in-a-school-environment/>
- Hallam, S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*, 28(3), 269–289. <https://doi.org/10.1177/0255761410370658>
- Jellison, J. A. (2015). *Including everyone: Creating music classrooms where all children learn*. Oxford University Press.
- Kenny, B. J., & Gellerich, M. (2002). Improvisation. In G. E. McPherson & R. Parncutt (Eds.), *The science and psychology of music performance: Creative strategies for teaching and learning* (pp. 117–134). Oxford University Press.
- Welch, G. F. (2006). Singing and vocal development. In G. McPherson (Ed.), *The Child as Musician: A Handbook of Musical Development* (pp. 311-329). Oxford University Press.
- Κόνιαρη, Δ. (2013). Εξερευνώντας τις νευροβιολογικές βάσεις του μουσικού ταλέντου. Στο Ξ. Παπαπαναγιώτου (Επιμ), *Ζητήματα Μουσικής Παιδαγωγικής* (σσ. 115-134). Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση.
- Μουσικοπαιδαγωγικά* (2015). Αφιέρωμα στο ψηφιακό μουσικό ανθολόγιο ΕΥΤΕΡΠΗ. 13, 4-88.
- Μόσχος, Κ., Τουμπακάρη, Ν., & Τόπλερ, Μ. (2009). *Μουσικό ανθολόγιο των Α'–Στ' Δημοτικού* [Βιβλίο δασκάλου με CD]. Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ).
- Σαμίου, Δ. (2001). *Περπερούνα*. Δόμνα Σαμίου / Κέντρο Έρευνας και Προβολής της Εθνικής Μουσικής.
- ΦΕΚ (3040/08-05-2023). *Πρόγραμμα Σπουδών για το Μάθημα της Μουσικής στο Δημοτικό Σχολείο*. Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού.
- Χρυσστόμου, Σ. (2015). Η αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας στο μάθημα της μουσικής. *Μουσική Παιδαγωγική*, 13, 75–82. https://www.eeme.gr/images/stories/documents/dkoniari/MP_T13_2015/mp13-5_Chrysostomou_75-82.pdf
- Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση. (χ.χ.). *Ευτέρπη – Ψηφιακό μουσικό ανθολόγιο για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. <https://www.eeme.gr/euterpe.html>